

De gråtande terroristerna

Röda brigaderna och mordet på Aldo Moro

Kaj Janzon

KAPITEL 6

Fången

”Vi var en grupp om fyra och ingen i organisationen kände till våra namn”

Germano Maccari

Vad vi vet om ”de 55 dagarna” och hur.

Den 1 oktober 1978, när Aldo Moro var död sedan nästan fem månader, gick en enhet tillhörande general Carlo Alberto dalla Chiesas antiterroriststyrkor in i en av Röda brigadernas baser på Via Monte Nevoso nr. 8 i Milano. Man hade lokaliserat basen genom spaning på brigadisten Nadia Mantovani och därefter påbörjat bevakning av ingången. En frekvent besökare identifierades som Lauro Azzolini, även han känd reguljär medlem av Röda brigaderna. Ett sextiototal karabinjärer under befäl av kapten Roberto Arlati stormade lägenheten och grep nio brigadister, bland dem Milanosektionens två ledare, Azzolini och Franco Bonisoli, vilka dessutom båda tillhörde Röda brigadernas verkställande utskott och den sistnämnde deltog som vi redan vet i kidnappningen av Moro. Samtliga gripna deklarerade i vanlig ordning den nya status de i det uppkomna läget ville ange: politisk fånge.

Lägenheten, bestående av ett enda stort rum och ett kök, var enligt Arlati närmast att likna vid ett varuhus där det fanns allt som en liten gerillaenhet behövde för att uthärda en lång tid av isolering, inklusive ett bibliotek med allt som en italiensk marxist av 1970-talsnitt kunde tänkas vilja eller behöva läsa. Fångarna fördes bort och Bonisoli följde Röda brigadernas ritual i sådana sammanhang genom att väl ute på gatan ropa ut beskedet att en bas hade fallit i fiendens händer. Det var en del av brigadisternas rutin; de var medvetna om att i de kvarter

där deras baser var belägna fanns det nästan alltid sympatisörer som snabbt skulle sprida en sådan nyhet och därmed varna andra brigadister. Bara tre dagar senare sålde Anna Laura Bragheti genom en bulvan lägenheten på Via Camillo Montalcini i Rom där Moros fängelse sedan flera månader var rivet. Bragheti skötte försäljningen via en faster då hon själv redan gått under jorden ett par månader tidigare.

I lägenheten på Via Monte Nevoso hittades en bunt fotokopior av maskinskrivna dokument som omedelbart väckte karabinjärens uppmärksamhet. Arlati ögnade snabbt igenom bunten och insåg att det förmodligen rörde sig om Aldo Moros anteckningar och brev, författade i fångenskapen, renskrivna med skrivmaskin och därefter kopierade av någon. Fyndet bestod enligt senare officiella uppgifter av 28 brev och 49 sidor anteckningar som utgjorde en betydande del av det som senare kommit att kallas "Moros memorial" eller "republikens memorial". Allting fanns i två exemplar, totalt 156 maskinskrivna ark. Av breven var 15 dittills okända. Att Moro skrivit ett antal brev i fångenskapen visste man redan eftersom såväl Röda brigaderna som en del av mottagarna hade offentliggjort sådana. Omedelbart efter att dokumenten hittats inleddes ett händelseförlopp som kom att leda till ifrågasättanden och konspirationsteorier.

Exakt vad som hände direkt efter att man fann dokumenten har aldrig kunnat klarläggas med säkerhet. Det finns flera olika versioner som dock är samstämmiga på en punkt, att handlingarna lämnade lägenheten bara någon timme efter tillslaget. Problemet är att de verkar ha gjort det utan att ha förtecknats innan, vilket var olagligt och även med den lindrigaste tolkningen borde ha rubricerats som grovt tjänstefel. Handlingarna fördes ut ur lägenheten av Arlatis närmaste överordnade, kaptan Umberto Bonaventura. När Bonaventura 22 år senare hördes om saken av en parlamentarisk kommission, uppgav han att dokumenten av honom förts till general Dalla Chiesas kontor. Generalen hade granskat handlingarna, dragit ytterligare en omgång kopior på dem för eget bruk och klockan 17.30 återvände Bonaventura till Via Monte Nevoso med dokumenten som då förtecknades. Enligt Arlati verkade dock bunten med papper vid återkomsten vara något tunnare än då den lämnat lägenheten sex och en halv timme tidigare. Detta uppgav Arlati dock först i en intervju 2003, då Bonaventura redan var död och inte kunde höras om saken.

Som ett resultat av räden i Milano hade man alltså från den 1 oktober 1978 tillgång till en del av det som Moro skrivit under sin fångenskap. Det oegentliga sätt som dokumenten hanterades på har dock gett upphov till en hypotes om att dokumentsamlingen utsattes för en primär censur av general Dalla Chiesa eller någon annan högt uppsatt person som förhandsgranskade dem innan företecknandet och helt enkelt plockade bort ett antal dokument ur bunten. Misstankar om detta har främst riktats mot premiärministern Giulio Andreotti. Bara några dagar efter tillslaget kontaktades en journalist vid tidningen *La Repubblica* av general Enrico Galvaligi som sade sig vara beredd att lämna upplysningar om det regelvidriga sätt som dokumenten hanterats på. Han bekräftade att Dalla Chiesa fått tillgång till dem innan de förtecknats och att någon högt uppsatt person som berördes av innehållet därefter fått dem under sina ögon, allt detta innan domaren Achille Gallucci, som först av alla borde ha informerats om dokumentens existens, fick veta att de hittats.

I pressen började det snart cirkulera uppgifter om att det s.k. memorialet som hittats i lägenheten hade omfattat 70 maskinskrivna sidor snarare än de 49 som redovisades officiellt. Saken kom aldrig att utredas ordentligt och de som kunde ha bidragit med viktiga upplysningar blev snabbt färre. Den oftast mycket välinformerade skandaljournalisten Carmine "Mino" Pecorelli som publicerat flera artiklar om fyndet i sin egen tidskrift *OP (Osservatore Politico)* mördades den 20 mars 1979 av okända gärningsmän utanför sin redaktion i Rom; ett mord som antogs ha samband med fallet Moro och som Andreotti på 1990-talet kom att åtalas för att ha anstiftat. General Galvaligi mördades av Röda brigaderna i Rom på nyårsaftonen 1980 och den 3 september 1982 mördades general Dalla Chiesa i Palermo av maffian. En intressant detalj i sammanhanget är att Pecorelli, förmodligen genom sina kontakter i frimurarlogen P2 där han själv var medlem, hade informerats om räden på Via Monte Nevoso flera dagar i förväg.

Uppfattningen att den i Milano funna dokumentsamlingen hade utsatts för olaglig censur uppstod således tidigt. Det fanns naturligtvis även vissa tvivel gällande om handlingarna överhuvudtaget var äkta och i så fall baserade på handskrivna original av Moro. Vem som helst kunde ju skriva en text med skrivmaskin och falskeligen låta texten ange någon annan som sin upphovsman. Dagstidningen *Corriere della*